

การประเมินผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19

Impact Assessment of Phuket Community to Epidemic COVID-19

สมศักดิ์ คงทอง* และ พรพรรณ ศิลารัตน์*

Somsak Kongthong* Pornpan Silarat*

ที่ปรึกษาตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ*

Advisor of the Provincial Police Region 8 in the field of Inspecting
and monitoring police administration*

pornpan.s2011@gmail.com

Received: 01/02/2023, Revised: 20/03/2023, Accepted: 22/03/2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในชุมชนจังหวัดภูเก็ต ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 269 คน โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.89) ด้านเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.76) ด้านนโยบายการช่วยเหลือของรัฐบาล ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.72) และการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.56) ข้อมูลและข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการการปรับตัวของชุมชนให้มีความยั่งยืนและแก้ไขปัญหาพื้นฐาน โดยให้มีการสวมหน้ากากอนามัยเวลาที่ออกจากบ้าน พกพาเจลแอลกอฮอล์ การเว้นระยะห่าง ล้างมือ และการงดไปสถานที่ที่ผู้คนแออัด ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การประเมิน, ผลกระทบ, โควิด-19

Abstract

The purposes of this research were to assess the impact of Phuket community on the COVID-19 epidemic. This was qualitative research data were collected by using the questionnaire and the sample was selected from people in Phuket. The population of 269 people. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard

deviation. The results showed that the overall impact of Phuket community on the COVID-19 epidemic was at a highest level, average (\bar{X} =4.89) economy, average (\bar{X} =4.76) on government assistance policy, average (\bar{X} =4.42) and Community Strengthening Mean (\bar{X} =3.56) This research are studying factor of the successful are heighten efficiency for community adaptation to sustainability and problem solving. Basically, wear a mask when leaving the house. Carry alcohol gel, social distancing, washing hands and refraining from going to crowded places.

Keyword: Assessment, Impact, COVID-19 epidemic

บทนำ

ในปลายปี พ.ศ. 2562 ทั่วโลกและประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วและเริ่มระบาดไปทั่วโลก โดยได้รับรายงาน ครั้งแรกจากนครอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ป่วยจำนวนมากมีอาการไข้สูง ไอแห้ง อ่อนเพลีย และมีอาการปอดอักเสบโดยไม่ทราบสาเหตุ อาการดังกล่าวเกิดจากโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ที่องค์การอนามัยโลก ได้ประกาศชื่อโรคนี้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ว่า “Corona-virus Disease 2019-(COVID-19)” ต่อมาพบการแพร่ระบาดเป็นวงกว้างมากกว่า 100 ประเทศทั่วโลกในระยะเวลาอันรวดเร็ว

สำหรับประเทศไทย ได้มีการประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ที่ต้องมีการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอย่างเข้มงวด (กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข, 2565) โดยรัฐบาลไทยได้มีการกำหนดแนวทางการป้องกันโรคด้วยการงดการเดินทางไปในที่ชุมชน มีการกำหนดมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) การใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า หมั่นล้างมือหรือฆ่าเชื้อด้วยแอลกอฮอล์รวมทั้งการสังเกตและกักตนเองเมื่อมีอาการต้องสงสัย ทั้งนี้ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมหลายด้าน เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษาที่มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนซึ่งมีการรวมกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาจำนวนมาก

การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมนั้น แม้ว่ารัฐบาลจะออกมาตรการเข้มข้น ขึ้นทุกขณะแต่ผู้ป่วยก็ยังคงเพิ่ม จำนวนมากขึ้น ไม่ใช่เฉพาะประเทศไทย แต่ในหลายประเทศทั่วโลก มาตรการใดๆ ก็ไม่อาจเกิดผลได้หากคนในสังคมไม่เข้าใจ ไม่ตระหนัก และไม่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง จากสถานการณ์ดังกล่าว นั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโค

โรนา 2019 (COVID-19) ทั้งหมด 9 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน 2) ด้านการพัฒนาสาธารณสุข 3) ด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนในวงกว้าง 4) ด้านการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมหลักและมาตรการเสริมสำหรับพื้นที่ 5) ด้านมาตรการเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันกลุ่มเสี่ยงสำคัญ 6) ด้านการกำกับติดตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 7) ด้านมาตรการการป้องกันผลกระทบโควิด-19 ในภาวะ สังคมไทย 8) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานในช่วงการระบาดของเชื้อโควิด-19 และ 9) ด้านพฤติกรรม New Normal มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่หลังโควิด-19 (ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ, 2563.) ดังนั้น การวิจัยเพื่อการประเมินผลกระทบของชุมชนภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเท่านั้น และเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อผลกระทบและการปรับตัวของชุมชนส่วนใหญ่ของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อประเมินผลกระทบชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19
- 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับตัวของชุมชนให้มีความยั่งยืนและแก้ไขปัญหาพื้นฐานของชุมชนจังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัยวิจัย

การเก็บข้อมูลโดยใช้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชาชนในชุมชนจังหวัดภูเก็ต กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1968: p.725) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คน จากนั้นกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในชุมชนจังหวัดภูเก็ตตามระบบการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Quota Sampling)

ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ รวมจำนวน 5 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกข้อคำถามมากกว่า 0.75 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบความเชื่อมั่น ใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 (Burns and Grove, 1997: p.327; อ่างใน บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553: น.232)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามการประเมินผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามการประเมินผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 พบว่า ประชากรส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.2 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 42.4 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อย ละ 47.9 อาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง ร้อยละ 40.0 และรายได้ 8,500-15,000 บาท ร้อยละ 85.0

2. ผลกระทบชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19

ผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาด COVID-19 แบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านนโยบายการช่วยเหลือของรัฐบาล และ 3. การเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เป็นประเด็นสถานการณ์โควิดส่งผลให้ทุกอาชีพมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ที่เหลืออยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลกระทบด้านนโยบายการช่วยเหลือของรัฐบาล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.72$) และการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.56$)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. การประเมินผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19

การประเมินผลกระทบของชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 พบว่า ผลกระทบชุมชนจังหวัดภูเก็ตต่อภาวะโรคระบาดโควิด-19 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนที่อาศัยอยู่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ พวงประยงค์ (2564) ให้

ความหมายของผลกระทบ คือ ผลที่เกิดขึ้น จากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นเหตุที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน ในอนาคต เป็นไปได้ทั้งทางบวก ทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมายหรือผลกระทบต่อสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม

1.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานการณ์โควิดส่งผลให้ทุกอาชีพมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลกระทบมีผลต่อการประกอบอาชีพของประชาชน นำไปสู่รายได้ภาคครัวเรือนลดลงหรือแทบไม่มีรายได้เลี้ยงครัวเรือน ส่งผลไปถึงหนี้สินของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นและมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในพื้นที่ซึ่งเป็นผลพลวงมาจากการดำเนินกิจกรรมขยายผล โดยผ่านกระบวนการทำการของตัววิฑูคุณ การหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจในวงแคบและกว้างออกไป และสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ลดลง มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น บุคคลที่ตกงานมักจะหาแนวทางเพื่อให้ตนเองมีความอยู่รอด มีการวางแผนใช้เงินและวางแผนอาชีพมากขึ้น (สุพัตรา รุ่งรัตน์, 2564)

1.2 ผลกระทบด้านนโยบายการช่วยเหลือของรัฐบาล พบว่า ผลกระทบด้านนโยบายการช่วยเหลือ ของรัฐบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สูงสุดคือมาตรการด้านเงินการเยียวยาไม่เพียงพอ และไม่ทั่วถึง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายที่รัฐประกาศใช้อาจไม่ตอบสนองหรือตรงต่อความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2550) นโยบายสาธารณะเป็นการนำความรู้ความคิดที่มีเหตุผลและตั้งใจเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติของรัฐบาลเพื่อกำหนดแนวทางในอนาคตเน้นเป้าหมายวัตถุประสงค์เงื่อนไขผลลัพธ์และเป็นความพยายามที่จะกระทำเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สาธารณะมากที่สุด

1.3 การเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน พบว่า การปรับตัวด้านการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ กำหนดมาตรการการป้องกันกฏระเบียบต่างๆ ให้ผู้คนปฏิบัติตามและเว้นระยะห่างและการยอมรับผู้ป่วยที่รักษาหายแล้ว สอดคล้องกับแนวคิดของนฤมล นิราทร (2543) การที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกันมีการเรียนรู้ ร่วมกันในการกระทำมีการติดต่อสื่อสาร การจัดการและการแก้ไขปัญหาพร้อมกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ และการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

2. แนวทางการปรับตัวของชุมชนให้มีความยั่งยืนและแก้ไขปัญหาพื้นฐานของชุมชนจังหวัดภูเก็ต

ควรมีการวางแผนการใช้ชีวิตที่จะดำรงชีวิตต่อไป และหาวิธีป้องกันสถานการณ์ให้ผ่านไปได้พอเพียง หลีกเลี่ยง พักผ่อน และมีแนวทางการสื่อสารข้อมูลหรือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจะช่วยให้ประชาชนเตรียมพร้อมรับมือได้อย่างทันสถานการณ์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และประเด็นที่ควรสื่อสาร ความจริง เรื่องจริงทุกสิ่ง (ช่องทางการสื่อสาร) ต้องควบคุม การรับสื่อมาจากสิ่งต่างๆ ก็ต้องรอบรู้แนะนำข่าวสารที่เป็นความจริง ทุกอย่าง มาสื่อต่อคนในชุมชนอย่างถูกต้องและแพร่หลาย เพื่อช่วยเหลือกันเฝ้าระวังทุกได้ยาก (สุรียยา หมานมาเมะ, 2563) และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19 การติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการเตรียมรับมือป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดในประเทศไทยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) การให้ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19 ในชุมชนจังหวัดภูเก็ต
- 2) การบูรณาการงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ได้แก่ หน่วยงานระดับท้องถิ่น หน่วยงานส่วนภูมิภาค ภาคประชาสังคม และองค์กรชุมชน
- 3) เป็นข้อมูลให้แก่ประชาชนเพื่อใช้ในการปรับตัวและใช้ชีวิตให้อยู่ร่วมกับโรคระบาดได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) รัฐควรจัดสรรสิ่งที่ดีและมีประสิทธิภาพให้แก่ประชาชนและทั่วถึง

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ พวงประยงค์. (2564). สถานการณ์ผลกระทบ ความต้องการการช่วยเหลือและการ ปรับตัวของคนวัยทำงานในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 : กรณีศึกษาเชิง ประจักษ์ใน กรุงเทพมหานคร. วารสารสุทธิปริทัศน์, 35 (1), 266-286.
- กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ฉบับที่ 553. [Online]. Available: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/situation/situation-no553-090764.pdf> [2565, สิงหาคม 12].

ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน และการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). วารสาร มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 7(9) ,40-55.

นฤมล นิราทร. (2543). การสร้างเครือข่ายการทำงาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2553). ระเบียบการวิจัยทางการแพทย์. กรุงเทพฯ : ยู แอน ไอ อินเตอร์มีเดีย.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). นโยบายสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

สุพัตรา รุ่งรัตน์. (2564). ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์โควิด-19 ของ ประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองยะลาจังหวัดยะลา. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(2), 160-174.

สุรียา หมานมามะ (2563). มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไวรัสการติดตามข้อมูลข่าวสาร สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2564, จาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bamrasjournal/article/view/240349>.

Yamane, Taro. (1968). *Mathematics for economists; an elementary survey.*